

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/2481
Toplantı Tarihi/Sayısı : 3.9.2024/50
Karar Numarası : 2024/878
Başvuran : Ş. Z.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : 1- Eskişehir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
: 2- Eskişehir Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlığı
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın kaldığı ceza infaz kurumunda hekim tarafından hastaneye sevkine karar verilmesine rağmen uzun süredir sevkini gerçekleştirilmediği ve hekimin yazdığı ilaçların fayda etmediği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Kaldığı Eskişehir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yaşamakta olduğu bel fitiği sorunu sebebiyle Kurum hekimi tarafından hastaneye sevkine karar verildiğini, hastanede Manyetik Rezonans Görüntüleme (MRG) işleminin yapılması gerektiğini ancak uzun süredir hastaneye sevkini yapılmadığını,

b. Ağrıları sebebiyle ilaç kullanmasının gerektiğini, Kurum hekimi tarafından yazılan ilaçların etkili olmadığını ve rahatsızlığının her geçen gün arttığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Eskişehir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüş ve eklerinde özetle;

a. Başvuranın Kuruma geldiği 15/9/2022 tarihinden 30/11/2023 tarihine kadar Kurum revir biriminde aile hekimi tarafından 24 kez muayene edildiği ve reçete edilen ilaçlarının kendisine teslim edildiği,

b. Başvuranın sağlık dosyası incelendiğinde; 7/2/2023 tarihinde Kurum aile hekimi tarafından yapılan muayene sonucunda cildiye polikliniğine sevk edildiği, 17/3/2023, 14/4/2023 ve 28/4/2023 tarihlerinde Eskişehir Şehir Hastanesi Cildiye Polikliniğine ve buradan Eskişehir Şehir Hastanesi Enfeksiyon Hastalıkları Polikliniğine sevk edildiği ve sevkini sağlandığı, 8/6/2023 tarihinde tekrar Enfeksiyon Hastalıkları Polikliniğine sevkini planlandığı ancak başvuranın dilekçe vererek sevkini iptal ettiği, 15/6/2023, 6/7/2023, 13/7/2023 ve 20/7/2023 tarihlerinde ise Enfeksiyon Hastalıkları Polikliniğine sevklerinin yeniden sağlandığı,

c. 12/5/2023, 19/6/2023 ve 20/07/2023 tarihlerinde Eskişehir Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi Diş Polikliniğine sevklerinin sağlandığı ve tedavi edildiği, 20/9/2023 tarihi için yeniden Polikliniğe sevkini planlandığı ancak Komutanlıkça personel yetersizliği gerekçesiyle sevkini gerçekleştirilememesinden dolayı sevk planlamasının yeniden yapıldığı ve bu Polikliniğe sevkini 23/9/2023 tarihinde gerçekleştirildiği,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ç. 16/6/2023 tarihinde Kuruma görevlendirilen ortopedi hekimi tarafından yapılan muayenesi sonucunda beyin ve sinir cerrahi polikliniğine sevk edildiği ve 17/7/2023 tarihinde Eskişehir Şehir Hastanesi Beyin ve Sinir Cerrahi Polikliniğine sevkini planlandığı ancak sevk anılan tarihte Komutanlıkça personel yetersizliği gerekçesiyle gerçekleştirilmemesi dolayısıyla Polikliniğe sevkini 21/8/2023 tarihinde gerçekleştirilebildiği ve muayene sonucunda “belde tutukluk, sol kalçadan bacağa vuran ağrı kasılma lomber emar istenildi” notunun düşüldüğü, bu sebeple başvurana emar için randevu alındığı,

d. 11/8/2023 tarihinde Kurum aile hekimi tarafından muayene edildiği, muayene sonucunda plastik cerrahi polikliniğine öncelikli olarak sevk edildiği, 18/8/2023 ve 7/9/2023 tarihlerinde ise Eskişehir Şehir Hastanesi Plastik Cerrahi Polikliniğine sevklerin sağlandığı,

e. 15/9/2023 ve 26/10/2023 tarihlerinde Kurum aile hekimi tarafından muayene edildiği, muayene sonucunda reçete verildiği, ilaçlarının kendisine teslim edildiği,

f. 4/10/2023 tarihinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Cildiye ve Plastik Cerrahi Polikliniklerine sevkini planlandığı, personel yetersizliği gerekçesiyle Komutanlıkça sevkini gerçekleştirilemediği, yeniden sevk planlamasının yapılacağı,

g. 5/10/2023 tarihinde Kurum revir diş biriminde yapılan muayene sonucunda protez değerlendirmesi için diş hastanesine sevk edildiği, 6/10/2023 ve 25/10/2023 tarihlerinde Eskişehir Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi Diş Polikliniğine sevk planlandığı ve sevkini sağlandığı, son sevkinde Poliklinik muayenesi sonucunda “10/11/2023 günü saat 14.00'e yeni randevu verilmiştir.” notunun düşüldüğü, 10/11/2023 tarihinde sevk planlamasının yapıldığı ancak başvuranın dilekçe vererek sevkini iptal ettiği,

ğ. 18/10/2023 tarihinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesine Cildiye ve Plastik Cerrahi Polikliniklerine sevk planlandığı ancak Komutanlıkça personel yetersizliği gerekçesiyle sevkini gerçekleştirilemediği,

h. Sonuç olarak Kuruma kabulünden itibaren Kurumca bütün sağlık işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapıldığı, hastane randevularının alınarak sevk işlemlerinin ivedilikle sağlandığı, başvuru dilekçesinde belirtilen 5/10/2023 tarihinde Beyin ve Sinir Cerrahi Polikliniğinin talep etmiş olduğu emar çekim işleminin Komutanlığın personel yetersizliği gerekçesiyle hastane sevklerini iptal etmesi sebebiyle yapılamadığı ve yeni emar çekim randevusunun 6/11/2023 tarihine alındığı ve bu tarihte emar çekim işleminin tamamlandığı, başvurana 27/11/2023 tarihinde Poliklinikte kontrol önerildiği ve başvuranın tedavisinin tamamlandığı belirtilmiştir.

4. Muhatap Eskişehir Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlığından alınan yazılı görüş ve eklerinde özetle;

a. Komutanlığın personel kadrosunun yüzde 42'si oranında personel mevcuduyla hizmet vermeye çalıştığı, mevcut personele ilave olarak sağlık kuruluşlarına yapılacak olan sevk miktarının artırılması amacıyla 1/1/2023-31/10/2023 tarihlerinde Jandarma Asayiş Komando Bölük Komutanlığından öğleden önce 70 devriye ve öğleden sonra ise 62 devriye ile sevk sayısının arttırılmasına yönelik görevlendirme yapıldığı,

b. 1/1/2023-31/10/2023 tarihleri arasında planlı ve plansız olarak il içi sağlık kuruluşlarına 3.435 devriye ile 16.763 mahpus, adliyeye 348 devriye ile 4.639 mahpus ve il dışına ise 188 devriye ile 514 mahpus olmak üzere toplam 3.971 devriye ile 19.686 mahpusun sevkini yapıldığı,

c. 4-5-6/10/2023 ve 18/10/2023 tarihlerinde başvuranın kaldığı Kurum Müdürlüğüne başvuranın sevkini yapılmasının istediği, söz konusu tarihlerde Komutanlığın personel yetersizliğinden dolayı başvuranı sağlık kuruluşuna götüremediği hususunda Kurum tarafından tutanak tanzim edildiği ancak Komutanlıkça günlük sevk edilecek mahpus sayısının iki gün önceden İdareye bildirildiği ve başvuranın söz konusu tarihlerde sağlık kuruluşuna götürülmesine karar verilen hükümlü ve tutuklu listesinde bulunmadığının tespit edildiği,

ç. Komutanlık tarafından ilgili Kurum İdaresine sadece sağlık kuruluşlarına götürülebilecek mahpus sayısı bildirildiği, hangi mahpusun o gün ilgili sağlık kuruluşuna gideceği konusunda Komutanlığın herhangi bir

tasarrufunun bulunmadığı, sevk edilecek mahpusların isimlerinin ceza infaz kurumu müdürlükleri tarafından tespit edilerek bildirildiği,

d. 30/11/2023 tarihi itibarıyla Eskişehir H ve L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarında kalan toplam 3.449 mahpusun sevk ve nakil hizmetinin yürütüldüğü, mahpusların sağlık kuruluşlarına çıkmasında aşırı bir yoğunluk yaşandığı,

e. Komutanlık mevcudu ve takviye olarak görevlendirilen Bölük Komutanlığı personelinin tüm imkan ve kabiliyetleri kullanılmasına rağmen sağlık kuruluşlarına sevk miktarının azaltılmasında aksaklıkların yaşandığı ve bu yaşanan aksaklıkların Kurum İdaresiyle ve üç aylık cezaevi mahalli toplantısında dile getirildiği,

f. Mahpusların sağlık sorunlarının giderilmesi açısından cezaevi yerleşkesi içerisinde bir semt polikliniği kurulması ihtiyacının bulunduğu değerlendirildiği belirtilmiştir.

5. Başvuran tarafından muhatapların cevaplarına karşı yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası şu şekildedir: "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*"

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

8. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön inceleme*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre: "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur. (...)*"

10. Aynı Yönetmelik'in 65'inci maddesinin birinci fıkrasına göre; "*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

11. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinde kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK)'in amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

13. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın iddiası ile muhatap Kurumların yazılı görüşleri ilgili mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

14. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin işkence ve kötü muameleyi yasaklayan 3'üncü maddesi kapsamında devletin; özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerin refahını ve sağlığını, diğer şeylerin yanı sıra gerekli tıbbi bakımını sağlayarak koruma yükümlülüğü bulunduğunu belirtmektedir (*Kudła/Polonya*, B. No.: 30210/96, 26/10/2000, para. 94; *Paladi/Moldova*, B. No.: 39806/05, 10/3/2009, para. 71). Dolayısıyla AİHM, birçok durumda uygun tıbbi bakım eksikliğinin kötü muamele anlamına gelebileceğine karar vermiştir (AİHM, *Wenerski/Polonya*, B. No.: 44369/02, 20/4/2009, para. 56-65). Bununla birlikte, tıbbi bakımın mevcut olmadığı, ertelendiği veya başka şekilde yetersiz olduğu yönündeki dayanaksız bir iddia, normalde Sözleşme'nin 3'üncü maddesi kapsamında bir meseleyi ortaya çıkarmada yetersizdir. İnanıncı bir şikâyet, normalde, diğer şeylerin yanı sıra söz konusu tıbbi duruma; aranan, sağlanan veya reddedilen tıbbi tedaviye ve başvuranın tıbbi bakımındaki ciddi başarısızlıkları açıklayabilecek olan bilirkişi raporu gibi bazı delillere yeterince atıfta bulunmalıdır. (AİHM, *Krivolapov/Ukrayna*, B. No.: 5406/07, 2/1/2019, para. 76).

15. Yetkililer, mahpusun tıbbi sorununun teşhis ve bakımının hızlı ve doğru olmasını (AİHM, *Melnik/Ukrayna*, B. No.: 72286/01, 28/6/2006, para. 104-106) ve tıbbi bir durumun niteliği gereği denetimin düzenli ve sistematik olmasını ve mahpusların sağlık sorunlarının semptomatik olarak ele alınmasından ziyade yeterince tedavi edilmesini veya şiddetlenmesini önlemeyi amaçlayan kapsamlı bir iyileştirici strateji içermesini (AİHM, *Amirov/Rusya*, B. No.: 51857/13, 20/4/2015, para. 93) sağlamalıdır. Ayrıca, yetkililer, mahpuslar için öngörülen tedavinin gerçekten takip edilmesi için gerekli koşulların yaratıldığını göstermelidirler (AİHM, *Holomiov/Moldova*, B. No.: 30649/05, 7/2/2007, para. 117).

16. Öte yandan AİHM, bir kötü muamelenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini; bu asgari seviyenin göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid/Belçika*, B. No.: 23380/09, 28/9/2015, para. 86).

17. Başvuran, bel fitiği sorunu sebebiyle Kurum hekimi tarafından hastaneye sevkine karar verildiğini ve hastanede emarının çekilmesinin gerektiğini ancak uzun süredir hastaneye sevkinin yapılmadığını iddia etmiştir. Muhatap Kurum, başvuranın 21/8/2023 tarihinde Eskişehir Şehir Hastanesi Beyin ve Sinir Cerrahi Polikliniğine sevkinin sağlandığını, muayene sonucunda "*belde tutukluk, sol kalçadan bacağa vuran ağrı kasılma lomber emar istenildi*" notu düşüldüğünü, bu sebeple başvurana emar randevusu alındığını ve 5/10/2023 tarihinde başvuranın aynı Polikliniğe emar çekimi için sevkinin planlandığını ancak Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlığının personel yetersizliği gerekçesiyle sevkinin gerçekleşmediği dolayısıyla Kurum tarafından yeni randevunun 6/11/2023 tarihine alındığı ve bu tarihte başvuranın emar çekim işleminin yapıldığı, 27/11/2023 tarihinde ise Poliklinik kontrolü planlandığı belirtilmiştir. Somut olay incelendiğinde; başvuranın hastaneye sevkisi kapsamında

gecikme yaşandığı ancak başvuranın sağlık sorununun takip edildiği, hastaneye sevkinin sağlandığı ve emar çekiminin yapıldığı dolayısıyla iddia konusu sorunun çözüme kavuşturulduğu anlaşılmıştır. Her ne kadar sevkte gecikme yaşanmış olsa da başvuranın sağlık durumunun takip edilerek sağlık hizmetlerine erişiminin sağlanmış olduğu göz önünde bulundurulduğunda başvuranın maruz kaldığı muamelelerin kötü muamele eşiğini aşmadığı dolayısıyla mezkur iddia yönünden hak ihlali bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

18. Başvuranın ağrıları sebebiyle ilaç kullanması gerektiğini, Kurum hekimi tarafından yazılan ilaçların etkili olmadığını da iddia etmiştir. Muhatap Kurum Müdürlüğü tarafından, başvuranın Kurum revir biriminde aile hekimince 24 kez muayene edildiği ve reçete edilen ilaçlarının kendisine teslim edildiği belirtilmiştir. Muhatap Kurum Müdürlüğünden alınan bilgi ve belgelerden; başvuranın farklı tarihlerde Kurum revirinde ve sevk edildiği hastanelerde muayene edilerek başvurana farklı branşlardaki hekimler tarafından çeşitli ilaçların yazıldığı ve başvuranın reçete edilen ilaçlara erişebildiği dolayısıyla söz konusu iddia bağlamında hak ihlali bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

3/9/2024 tarihinde, Saffet BALIN'ın karşı oyuyla OY ÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmail AYZAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

10.09.2024

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : Ş. Z.
Karar Numarası : 2024/878

6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin birinci fıkrası "*Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.*" hükmünü haizdir. İlgili hüküm uyarınca başvuruların incelenmesi ve karara bağlanması için belirlenen sürenin azami olarak altı ay olduğu açıktır.

Somut başvuruda, yukarıda yer verilen normatif düzenlemedeki azami süreye uyulmadığı görülmektedir. Kurumumuzun insan kaynağı ile beraber değerlendirildiğinde mevcut durumdaki olağan dışı gecikmenin makul görülebilmesi mümkün değildir. Kaldı ki aynı dönemde Kurumun insan kaynağının "tali" olarak değerlendirilebilecek faaliyetlere kanalize edildiği görülmektedir. Bu durum Kurumun insan kaynağının etkili ve verimli olarak kullanılamaması ve iş akışı takiplerinin düzenli olarak yapılamamasının olağan sonucudur.

Mücbir sebepler hariç olmak üzere başvuruların öngörülen yasal sürede sunulmamasında sorumluluğu olan personel hakkında gerekli tahkikatın da yapılması gerektiği şerhiyle birlikte yukarıda sıralanan gerekçelerle sayın çoğunluğun görüşüne iştirak edilememiştir.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>